

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ- 1^ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΟΜΑΔΑ Α΄

A1.1 Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό (Σ) ή όχι (Λ).

- α) Οι πρώτοι Έλληνες που ήρθαν μαζικά ως πρόσφυγες στη χώρα τον 20^ο αιώνα ήταν κάτοικοι της Ρουμανίας.
- β) Το Λαϊκό κόμμα ιδρύθηκε το 1910.
- γ) Με την άφιξη των προσφύγων η Κρήτη και η Λήμνος εξελληνίστηκαν πλήρως.
- δ) Το Φεβρουάριο του 1919 ο Κ. Κωνσταντινίδης έστειλε τηλεγράφημα στον Τρόσκι.
- ε) Η Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1927.

A1.2 Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α) Αγροτική μεταρρύθμιση β) Σ.Ε.Κ.Ε . γ) Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής.

A.2.1 Να παρουσιάσετε τις βασικές θέσεις του προγράμματος του Βενιζέλου και τα χαρακτηριστικά του Βενιζελικού κόμματος

A.2.2 Να παρουσιάσετε το πρόγραμμα του Τρικουπικού κόμματος, καθώς και τις αντιλήψεις-θέσεις για το κράτος.

ΟΜΑΔΑ Β΄

B.1 Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και το κείμενο που ακολουθεί να επισημάνετε τους παράγοντες εκείνους που επρόκειτο να υπονομεύσουν την ομαλή πορεία και την επιβίωση της Κρητικής Πολιτείας.

Η δημοσίευση του συντάγματος αποτέλεσε δυσάρεστη έκπληξη, τόσο για τις μάζες των αστικών Κρητικών κέντρων, όσο και της υπαίθρου και δόθηκε, επιτέλους, εξήγηση γιατί βιάστηκαν τόσο πολύ οι πληρεξούσιοι. Ο ηγεμόνας προικιζόταν με σπουδαία δικαιώματα, ενώ οι λαϊκές ελευθερίες συμπεριζόταν στο ελάχιστο. Η δημοσίευσή του έπεισε τους πάντες, στην Κρήτη και στην Ελλάδα, ότι ο ευγενής, αλλά δυσήνιος Κρητικός λαός παραδινόταν δέσμιος στη διακυβέρνηση ενός άπειρου στα πολιτικά πράγματα πρίγκιπα οποιός, κοντά στα άλλα, δεν φημιζόταν και για τις δημοκρατικές του αντιλήψεις.

Το Κρητικό σύνταγμα, σαν καρπός πολιτικής ενέργειας, ήταν προϊόν μιας και μόνης τάξης, των γαιοκτημόνων. Ο ακτήμων λαός που σήκωσε στους ώμους του τα βάρη πολλών επαναστάσεων στην Κρήτη, ο καθημαγμένος από τις πρόσφατες εξεγέρσεις, παραμερίστηκε επιμελώς από τα έδρανα της

Κρητικής εθνοσυνέλευσης, γι αυτό και τα δίκαια αιτήματά του δεν αναγράφτηκαν καθόλου στον καταστατικό χάρτη της Πολιτείας, ιδιαίτερα το αίτημα της διανομής της γης που αποτελούσε το καίριο πρόβλημα του κοινωνικού βίου στο νησί και ένα από τα πιο σπουδαία εναύσματα των Κρητικών εξεγέρσεων κατά της Τουρκικής καταπίεσης των μπέηδων και των άλλων γαιοκτημόνων. (Τ. Βουρνάς, Ιστορία της Νεότερης Ελλάδος, Αθήνα 1992, σελ. 575).

B2. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και το κείμενο που ακολουθεί να προσδιορίσετε τους παράγοντες που επηρέασαν αρνητικά την πορεία των διαπραγματεύσεων στο ζήτημα της δημιουργίας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας .

Από τον Απρίλιο του 1919 η εκπροσώπηση των ποντιακών διεκδικήσεων ανατίθεται στον μητροπολίτη Χρύσανθο, που πείθεται να υιοθετήσει τη συμβιβαστική άποψη του Βενιζέλου για ομοσπονδιακό Αρμενικό κράτος, όπου θα ίσχυε για τους Έλληνες καθεστώς αυτονομίας. Στις επαφές του με τους ιθύνοντες του συνεδρίου ο μητροπολίτης συνάντησε ευνοϊκή αποδοχή των απόψεών του. Ο Ουίλσον, ο Κλεμανσό και ο Ταρντιέ έδειξαν διατεθειμένοι να υποστηρίξουν τις προτάσεις του, που αντίθετα προκάλεσαν την αντίδραση τόσο των Αρμενίων όσο και των Ελλήνων του Πόντου. Την 1/14 Μαΐου 1919 οι εκπρόσωποι των Ποντίων στο Παρίσι με υπόμνημα τους στην Συνδιάσκεψη επιμένουν στη δημιουργία ανεξάρτητης Ποντιακής δημοκρατίας κάτω από την Ελληνική προστασία ή με εντολή (mandat) των ΗΠΑ. Αλλά τα αλληπάλληλα αντιφατικά διαβήματα των ενδιαφερομένων μερών εξάντλησαν την υπομονή των Συνέδρων των ενδιαφερομένων μερών εξάντλησαν των υπομονή των Συνέδρων και είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην ποντιακή υπόθεση. Ο Βρετανός αρμόδιος Forbes Adam, που μελέτησε τις προτάσεις του Χρύσανθου, αποφάνθηκε ότι η δημιουργία αυτόνομου Κράτους στον Πόντο θα εγκαινίαζε νέα σειρά ποντιακών αξιώσεων για ένωση με την Ελλάδα και επικίνδυνο προηγούμενο για ανάλογες διεκδικήσεις των υπολοίπων μειονοτήτων της Αρμενίας. (ΙΕΕ, τόμος ΙΕ, σελ.113).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

A.1.1 α: Λ , β: Σ , γ: Σ , δ: Λ , ε: Σ

A.1.2 α) σχολ. βιβλίο, σελ. 42 «Καθώς .....συνθήκες»

β) σχολ. Βιβλίο, σελ. 98-99 « Το 1918.....Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.)»

γ) σχολ. Βιβλίο, σελ. 151-152 «Με βάση...ανταλλαξίμων»

A.2.1 Σχολ. βιβλίο, σελ. 89-90 «Οι εκσυγχρονιστές....Εθνοσυνέλευση» και 91-92 «Όσον αφορά..... άλλο κόμμα».

A.2.2 Σχολ. Βιβλίο, σελ. 80 « Το Τρικουπικό κόμμα...Τρικούπης και από τη σελ. 81 όσα στοιχεία αναφέρονται στον Τρικούπη.

ΟΜΑΔΑ Β΄

B.1. Από το σχολικό βιβλίο αξιοποιούμε το κεφάλαιο «Τα πρώτα νέφη» σελ. 208-209. Ξεκινούμε γράφοντας την πρώτη παράγραφο του κεφαλαίου, στη συνέχεια αναφερόμαστε στο παράθεμα,

αφού τα στοιχεία που μας δίνει σχετίζονται με αυτήν την παράγραφο και έπειτα συνεχίζουμε με τις υπόλοιπες δύο παραγράφους του κεφαλαίου.

Το κείμενο που μας δόθηκε είναι διαφωτιστικό ως προς τα στοιχεία, που αφορούν το Σύνταγμα, που επρόκειτο να υπονομεύσουν την ομαλή πορεία και επιβίωση της Κρητικής Πολιτείας. Αναφέρεται ότι το σύνταγμα εξαρχής δεν έτυχε θετικής αποδοχής, τόσο από τους κατοίκους των πόλεων της Κρήτης, όσο και από αυτούς της υπαίθρου. Ο ιστορικός Τ. Βουρνάς αποδίδει την αρνητική αντιμετώπιση του συντάγματος από τους Κρητικούς στο δεσποτικό και φιλομοναρχικό του χαρακτήρα που παραχωρούσε στον Πρίγκιπα Γεώργιο, τον οποίο τον χαρακτηρίζει πολιτικά άπειρο και με αντιδημοκρατικές αντιλήψεις, σημαντικά δικαιώματα, ενώ περιόριζε τις ελευθερίες του λαού.

Επισημαίνεται ότι το πρώτο σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας ήταν δημιούργημα και εκφραστής των συμφερόντων των γαιοκτημόνων. Αντίθετα οι φτωχοί, χωρίς κλήρο, αγρότες της Κρήτης, αν και αυτοί ήταν που αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση του νησιού, τελικά παραγκωνίστηκαν από την Κρητική Εθνοσυνέλευση. Κατά τον ιστορικό Τ. Βουρνά κύριο αίτημα – ανάμεσα σ' άλλα- των Κρητικών εξεγέρσεων κατά της καταπίεσης των Τούρκων μπάηδων και των υπόλοιπων γαιοκτημόνων ήταν η διανομή γης. Το ότι αυτό δεν συμπεριλήφθηκε- μαζί με άλλα δίκαια αιτήματα- στον καταστατικό χάρτη της Κρητικής Πολιτείας είναι αποδεικτικό του συντηρητικού χαρακτήρα του Συντάγματος και του παραμερισμού του λαού, γεγονός που συνέβαλε σημαντικά στη σοβαρή εσωτερική κρίση της Κρητικής Πολιτείας.

B.2.

Από το σχολικό βιβλίο αντλούμε σχετικά στοιχεία που επηρέασαν την πορεία των διαπραγματεύσεων στο ζήτημα της δημιουργίας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας από το κεφάλαιο « Αγώνες για τη δημιουργία μιας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας (1917-1922) σελ. 249 ως 253. Συγκεκριμένα παραθέτουμε: «Οι Έλληνες της Διασποράς...Καραβαγγέλης», «στο Α Πανελλήνιο Συνέδριο...Ροστόβ», «Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου... Δημοκρατία», «Η πρόταση του Ελ. Βενιζέλου...λαού σας», «Παράλληλα...με τους Έλληνες», «Παρά το αρνητικό κλίμα... Μ. Ασίας».

Τις πληροφορίες που μας δίνονται στο παράθεμα τις αναφέρουμε συνδυαστικά με τ' αντίστοιχα χωρία του κεφαλαίου του σχολικού βιβλίου. Το παράθεμα διαφωτίζει το ρόλο του Μητροπολίτη Χρυσάνθου στις ποντιακές διεκδικήσεις ως εκπροσώπου των Ποντίων. Ο Χρυσάνθος αποδεχόμενος τη θέση του Βενιζέλου για τη δημιουργία ομοσπονδιακού Αρμενικού Κράτους, ήρθε σ' επαφή με τους πολιτικούς που συμμετείχαν στο συνέδριο Ειρήνης στο Παρίσι. Ευνοϊκή διάθεση στις προτάσεις του έδειξαν ο Ουίλσον, ο Κλεμανσό και ο Ταρντιέ. Η στάση και οι ενέργειες των Ποντίων, όμως, ήταν αντιφατικές. Ενώ ο μητροπολίτης Χρυσάνθος είχε προτείνει στους πολιτικούς του συνεδρίου την άποψη για τη δημιουργία ομοσπονδιακού Αρμενικού Κράτους, οι εκπρόσωποι των Ποντίων στο Παρίσι την 1/14 Μαΐου 1919 με υπόμνημα τους στη Συνδιάσκεψη επιμένουν στο αίτημα για δημιουργία ανεξάρτητης Ποντιακής Δημοκρατίας κάτω από την Ελληνική προστασία ή

με εντολή των Η.Π.Α.. Διαπιστώνουν, λοιπόν, ότι τα αιτήματα των Ποντίων στο Συνέδριο ήταν μεταξύ τους αντιφατικά, γεγονός που όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο παράθεμα, «εξάντλησαν την υπομονή των Συνέδρων», με σοβαρές αρνητικές συνέπειες στην Ποντιακή υπόθεση.

Οι ξένες δυνάμεις διέκριναν στις αξιώσεις της Ποντιακής πλευράς διαθέσεις διεύρυνσης των διεκδικήσεων της κάτι τέτοιο, βέβαια, αποτελούσε «απειλή» για τα δικά τους συμφέροντα. Ενδεικτική είναι η αντίδραση του Βρετανού αρμόδιου Forbes Adam ο οποίος όταν μελέτησε τις

προτάσεις του Χρυσάνθου, αποφάνθηκε ότι η ικανοποίηση στο αίτημα για τη δημιουργία αυτόνομου Ποντιακού Κράτους θα άνοιγε το δρόμο για την ένωση με την Ελλάδα και θ' αποτελούσε «επικίνδυνο προηγούμενο» για να προβάλλουν ανάλογες αξιώσεις και οι υπόλοιπες μειονότητες της Αρμενίας.

2^ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΟΜΑΔΑ Α΄

A 1.1 Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό (Σ) ή όχι (Λ).

- α) Το 1917 ψηφίστηκαν νόμοι που επέτρεπαν στην εκάστοτε Ελληνική Κυβέρνηση να απαλλοτριώνει μεγάλες ιδιοκτησίες.
- β) Ο Κωλέττης ήταν αρχηγός του ρωσικού κόμματος.
- γ) Το 1914 (Ιούλιο) ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη ο Οργανισμός, με σκοπό την άμεση περίθαλψη των προσφύγων .
- δ) Ο Δηλιγιάννης υποστήριζε ένα κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης.
- ε) Η επανάσταση του Θερίσου κηρύχθηκε στις 14 Μαρτίου 1905.

A 1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων :

- α) Κοιν. ομάδα Ιαπώνων,   β) Ε Α Π,   γ) Πεδινοί

A 2.1 Πως οργανώθηκε η Κρητική Πολιτεία ;

A 2.2 Ποιος ήταν ο ρόλος των Ελλήνων της Διασποράς στους αγώνες για τη δημιουργία αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας ;

ΟΜΑΔΑ Β΄

Β.1. Αξιοποιώντας σχετικά χωρία από το πιο κάτω κείμενο και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις αναφερθείτε στο ιδιόμορφο δανεισμό του 1917 από τους Συμμάχους και τις συνέπειες (οικονομικές – πολιτικές) που είχε για τη χώρα.

Συνεπώς , η δραματική αύξηση της παροχής χρήματος μεταξύ 1920 και 1922 προκλήθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό από την κυβέρνηση. Σύμφωνα με μια βρετανική αναφορά, μόνο μέσα στο 1921 η κυβέρνηση δανείστηκε 1.200 και πλέον εκατομμύρια δραχμές από την Εθνική Τράπεζα. Το φθινόπωρο του 1921 το καθημερινό κόστος του συνεχιζόμενου πολέμου υπολογιζόταν γύρω στα 8 εκατομμύρια δραχμές, αναγκάζοντας τη βασιλική κυβέρνηση να προσφεύγει σε όλο και πιο σπασμωδικά μέτρα. Ο υπουργός Οικονομικών Πέτρος Πρωτοπαπαδάκης, επιχειρώντας έναν πρωτότυπο αυτοσχεδιασμό την επόμενη άνοιξη, εισήγαγε ένα νέο τύπο αναγκαστικού δανείου. Το κοινό υποχρεώθηκε να παραδώσει τα χαρτονομίσματά του στις τράπεζες, οι οποίες τα διχοτομούσαν : το ένα κομμάτι επιστρεφόταν στον κομιστή ενώ το άλλο ανταλλάσσόταν με εικοσαετή ομόλογα του Δημοσίου. Ταυτόχρονα, η Εθνική Τράπεζα διατάχθηκε να πιστώσει το κράτος με ένα ποσό ισοδύναμο με το ήμισυ της αξίας των χαρτονομισμάτων που κυκλοφορούσαν. Ήταν ένα ακραίο μέτρο αρνητικά προοδευτικής φορολόγησης, εφόσον εφαρμόστηκε μόνο στα χαρτονομίσματα και όχι στις τραπεζικές καταθέσεις ή τις άλλες μορφές αποταμίευσης. Από την άλλη πλευρά, είχε το προτέρημα πως δεν ενίσχυε τον πληθωρισμό κατ' αυτόν τον τρόπο συγκεντρώθηκαν 1.300 εκατομμύρια δραχμές χωρίς να αυξηθεί η νομισματική κυκλοφορία.

Mark mazower. Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου . Μ.Ι.Ε.Τ. Αθήνα 2002, σελ.93.

Β.2. Αξιοποιώντας σχετικά χωρία από το πιο κάτω κείμενο και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις
α) να παρουσιάσετε σε τι αποσκοπούσε η προσπάθεια για εγκατάσταση των προσφύγων σε ίδιες περιοχές
β) να αιτιολογήσετε την εγκατάσταση των Μικρασιατών Προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη

Το έργο της αποκατάστασης των προσφύγων, που αρχικά είχε αναλάβει το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων, συνέχισε η διεθνής Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων , η γνωστή ως ΕΑΠ ,που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο της Γενεύης, έργο της ήταν η ένταξη των προσφύγων στο κοινωνικό σύνολο, αφού εξασφαλιζόταν, εκτός από τη στέγη, δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης. Η ΕΑΠ εξ αρχής βρήκε τη λύση της ταπητουργίας ως «πανάκεια» και σε κάθε προσφυγικό συννοικισμό χρηματοδοτούσε την ανέγερση ενός ή περισσότερων μεγάλων οικοδομημάτων, ώστε η οικιακή ενασχόληση των προσφύγων να μετατραπεί σε σύγχρονη βιομηχανική διαδικασία.

Αντίθετα από τους άλλους οικισμούς, στη Νέα Ιωνία υπήρξε πιο συγκεκριμένη η έκφραση της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΑΠ. Βέβαια, είναι γνωστό ότι η ΕΑΠ κατηγορήθηκε για την αποτελεσματικότητα που είχε στον τομέα αυτό και πολλοί ερευνητές θεώρησαν ότι αρνήθηκε να ασχοληθεί με το θέμα.

Όλγα Βογιατζόγλου, « Η βιομηχανική εγκατάσταση των προσφύγων στη Νέα Ιωνία-Παράμετρος της αστικής εγκατάστασης» στο συλλογικό τόμο Ο ξεριζωμός και η άλλη πατρίδα , ό.π., σ. 149